

LABORATORNÍ LISTY

č. 38/2018

Prosinec 2018

Vážené kolegyně a kolegové,

v tomto čísle laboratorních listů Vám přinášíme podrobnější informace o infekcích, kterými se lze nakazit při poranění. Příjemné čtení.

INFEKCE V SOUVISLOSTI S NEOBVYKLÝM PORANĚNÍM – 1.ČÁST

1/ Poranění zdravotníků nástrojem kontaminovaným krví

Za nejvýznamnější patogeny, které se mohou přenést touto cestou, se považují HIV a viry hepatitidy B, C. Podstatně nižší pravděpodobnost rizika přenosu touto cestou mají ostatní viry hepatitid, cytomegalovirus, *Treponema pallidum* a další patogeny vyskytující se v krvi.

Riziko přenosu HBV po perkutánním poranění se udává 3 – 30%, v závislosti na aktivitě hepatitidy zdrojového pacienta. Většina HBsAg pozitivních osob má chronickou hepatitidu ve stadiu nízké replikace viru, virémie je u nich nízká a riziko přenosu činí 3 – 6%. Má-li zdrojový pacient hepatitidu B ve fázi vysoké replikace viru, je řádově vyšší i jeho infekciozita. V praxi by zdravotničtí pracovníci měli být očkovaní proti virové hepatitidě B, riziko jejich onemocnění v tomto případě je velmi nízké či zanedbatelné.

Riziko přenosu HCV se odhaduje na 1,8 – 3%. Toto číslo koreluje s tím, že většina pacientů s infekcí HCV má chronickou hepatitidu. Bohužel u HCV není k dispozici žádná účinná postexpoziční profylaxe. Riziko přenosu HIV se pohybuje v průměru kolem 0,3%. Po poranění lze zahájit postexpoziční profylaxi. To v tomto případě zahrnuje důsledné užívání kombinace antiretrovirotik po dobu 4 týdnů, často spojené s různými nežádoucími účinky. Ochranný účinek antiretrovirové léčby je nejvyšší, začne-li se s podáním do 1 – 2 hodin po expozici. Po 48 – 72 hodinách po expozici je již účinek zanedbatelný.

Současná profylaktická opatření po parenterální expozici biologickým materiálem v ČR lze považovat za dostatečná v prevenci přenosu HBV a HIV. Přenos HCV při absenci očkovaní představuje určité riziko především pro zdravotníky.

Opatření, která by měla následovat po poranění předmětem kontaminovaným krví:

A/ Lokální ošetření: jde-li o poranění kůže desinfekce rány. Jde-li o potřísnění sliznic provádí se výplach sterilním fyziologickým roztokem nebo alespoň omytí čistou vodou.

B/ Zjištění nakažlivosti zdrojového pacienta a vnímavosti postiženého zdravotníka.

C/ Vyšetření krve: postiženému zdravotníkovi se odebere krev na vyšetření, pomocí něhož lze dokázat, že zdravotník danou infekcí netrpěl v době úrazu. Tento postup je nutným podkladem pro přiznání odškodného, rozvine-li se u zdravotníka po uplynutí příslušné inkubační doby nemoc.

D/ Rozhodnutí o postexpoziční profylaxi proti HIV: je třeba vzít v úvahu jednak okolnosti nákazy a výše uvedené omezující faktory. Doporučuje se konzultovat krajské AIDS centrum, které je součástí infekčního oddělení.

E/ Dispenzarizace: klinické sledování spojené s odběry krve má trvat po dobu 6 – 12 měsíců po expozici.

Institut laboratorní
medicíny

Sang Lab - klinická laboratoř, s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Karlovarské imunologické centrum s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
TECTUM spol. s r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Jiří Voženílek spol. s r. o.
Pražská 258, 276 01 Mělník

Hematocentrum s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary
VARAPALO s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary
ALERGOAMB s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary

www.labin.cz

2/ Poranění náhodně nalezenou injekční jehlou (a ostatními předměty kontaminovanými lidskou krví)

Tento druh poranění je podobný jako předcházející, liší se však v několika ohledech. Především není známa totožnost zdrojové osoby a tedy ani nebezpečnost její krve. Není známo, jak dlouhou dobu byla kontaminovaná jehla vystavena vlivům vnějšího prostředí. Postižený člověk obvykle nehlásí tuto událost hned a většinou také není chráněn preventivní vakcinací.

Riziko nákazy vzniklé z poranění náhodně nalezenou jehlou je malé, ale nedá se vyloučit. Je velmi pravděpodobné, že jehlu zahodil člověk patřící do vysoce rizikové skupiny toxikomanů. Zejména se uvažuje o nebezpečí přenosu infekce HIV a hepatitidy B, C. Navíc může dojít k sekundární kontaminaci jehly různými bakteriemi i jinými patogeny. Vnější prostředí dále výrazně ovlivňuje přežívání virů. Poraněné osobě se odebírá krev na vyšetření HBsAg protilátek a protilátek proti HCV a HIV. Dále je nutné zkontrolovat očkování proti tetanu a podle potřeby pacienta doočkovat. Těžké rozhodnutí je o podání či nepodání post-expoziční profylaxe proti HIV. V praxi se tato provádí výjimečně. Riziko přenosu je obecně nízké, virus je málo odolný vůči vlivům zevního prostředí a svou roli hraje i často pozdní nahlášení celé události lékaři. Má-li postižený člověk HBsAg protilátky negativní, je vhodné zahájit očkování proti hepatitidě B. U zvláště rizikových osob je možné před zahájením očkování ještě podat specifický hyperimunní globulin. Poraněný člověk zůstává dispensarizován po dobu 6 – 12 měsíců.

Riziko nákazy HIV při různých způsobech expozice:

Vysoké riziko	Krvavé poranění, zvláště hluboké, způsobené předmětem viditelně kontaminovaným krví
Střední riziko	Nekrvavé poranění, kontaminace předem poškozené kůže, kontaminace intaktní sliznice
Minimální riziko	Kontaminace intaktní kůže

Možné schéma kontrolních vyšetření po poranění nalezenou jehlou:

	Aminotransferázy, Krevní obraz	HBsAg	Anti-HCV	Anti-HIV
Hned po poranění	+	+ ^a	+ ^a	+ ^a
Za 1 měsíc	+	-	+	-
Za 2 měsíce	+	+ ^b	+	-
Za 3 měsíce	+	+	+	+
Za 6 měsíců	+	+	+	+

^a Další vyšetření jsou indikována pouze v případě, že v prvním vyšetření jsou výsledky negativní.

^b Další vyšetření jsou zbytečná, jestliže bylo zahájeno očkování proti virové hepatitidě B.

Použitá literatura:

- 1) Jiří Beneš: Infekční lékařství
- 2) Epidemiologie, mikrobiologie, imunologie 1/63 únor 2014